

Om pigor, städning och kvinnor i karriären

Riktigt varför det är så oerhört hemskt att mot betalning utföra städning i någon annans hem, medan städande på andra ställen är ett respektabelt arbete, har jag aldrig fått helt klart för mig, skriver Marie Söderqvist.

Bakom varje framgångsrik man står ju som bekant en fejande, strykande, vårdande och sig ständigt uppoffrande kvinna. Men vid en framgångsrik kvinnas sida gapar det i regel rätt tomt, så när som på dammtussar, travar med disk, en packe olåsta böcker och en veckas öppnadt post. Kvinnor som gör karriär har en tendens att gifta sig med män som också gör det. Och då har han annat för sig än att jaga dammrättor.

Kronika

Marie Söderqvist

Att Mona Sahlin, vars kaotiska tillvaro givit upphov till en ny pigdebatt, hade behövt hjälp, verkar ställt bortom allt rimligt tvivel. Att hon inte skaffade det, beror förmodligen på att alla sorters hjälp i hemmet, i den socialdemokratiska retoriken, döpts till piggöra. Och ingen god socialdemokrat drömmer någonsin om att ha med något med några pigor att skaffa. De skall tvärtom avskaffas.

Riktigt varför det är så oerhört hemskt att mot betalning utföra städning i någon annans hem, medan städande på andra ställen är ett respektabelt arbete, har jag aldrig fått helt klart för mig.

Inte tyrannisk

Ibland sägs det något om att en privatperson skulle vara mycket mer tyrannisk och nyckfull som arbetsgivare än till exempel ett kommunalt bolag.

Därför borde man undvika att låta människor jobba åt en familj. Vilka studier sådana uppgifter grundar sig på, vet jag inte. Och jag är rätt övertygad om att jag och min man skulle kunna vara rätt trevliga arbetsgivare. Förmodligen skulle även Mona och Bosse klara av att behandla en eventuell städerska rätt hövligt.

Civilminister

Härom kvällen diskuterade civilminister Marita Ulvskog pigor i Aktuellt. Där framförde hon en ny motivering till varför man inte bör anlita sådana. Man blir nämligen, hävdar ministern, en bättre människa av att ta hand om hushållsarbetet själv. En politiker som inte ägnar ett tjugotal timmar i veckan

åt att fylla diskmaskinen, tvätta kläder, handla mat och annat upplyftande, blir således en sämre politiker, enligt Ulvskog.

Förr ansåg man att det var utbildning som danade människan. Man blev inte bara mer bildad av att studera utan också, på något magiskt sätt, en bättre människa. Nu är det alltså städning i det egna hemmet som anses ha denna positiva inverkan på karaktären.

Ett annat argument, som brukar föras fram mot idén att komma tillrätta med en pressad livssituation genom att leja någon för hemarbetet, är att det skulle vara förnedrande och psykiskt demoraliserande för den som utför jobbet. På något oklart sätt skulle vederbörande fastna i detta arbete och därefter vara dömd till ett evigt städande hos andra, vilket i sig, som sagt, är rysligt förnedrande.

Servicejobb

Själv tror jag inte att den här typen av jobb är annorlunda än andra. Antingen är man nöjd med att ha ett servicejobb, och stannar därför i yrket, eller också ser man det som en tillfällig inkomstkälla och går senare vidare till andra jobb eller utbildningar.

Själv har jag under ett helt år i London försöjt mig på barnpassning, städning, strykning och annat som ingår i ett normalt hushåll. Under hela min studietid har jag drygat ut lännen genom att städa, vårda och laga mat åt andra. Visserligen oftast i kommunal regi, men dammtussar är sig förunderligt lika var de än befinner sig.

Den fastlåsta socialdemokratiska hållningen i "pigfrågan" har inte bara fått jämställdhetsministern Mona Sahlin att falla ihop under trycket av allt hon förväntades utföra. Den gör också att de som skulle kunna leva på att sälja hushållstjänster idag är arbetslösa eller sitter av sin tid på någon statligt betald Ams-kurs. Det är oneklogligt lite konstigt med tanke på att det var just den utlovade kampen mot arbetslöshet som återbördade socialdemokraterna till makten.

Och det måste väl betraktas som en riktig smaskig ödets ironi, att just den socialdemokratiska jämställdhetsministern blir ett så till den grad publikt och spektakulärt och kanske i någon mening också tragiskt offer för den socialdemokratiska jämlikhetsretoriken. Det ska fan vara vanlig i det här landet.

Marie Söderqvist

I kung Magnus tid är en mycket läsvärd bok men den lär inte göra den gamle Folkungen till en historisk kändis i folkmedvetandet. Magnus Erikson var nog helt enkelt litet för färglöst hygglig. Det är sådana som brodermördaren Birger som roffar åt sig huvudrollen, till egen och andras olycka, skriver Per-Olof Bolander.

Vid jultid 1317 spärrade kung Birger Magnusson i sina bröder, hertigarna Erik och Valdemar, på Nyköpings slott som hämnad för att de tidigare tilltvingat sig delaktighet i riksstyret (Håtunaleken). Hertigarna dog i fångenskap men deras anhängare fördrev kung Birger och Eriks treåriga son Magnus valdes sommaren 1319 till Sveriges kung. Han hade kort dessförinnan redan erhållit Norges krona genom arv.

Saklitteratur

Michael Nordberg

I kung Magnus tid – Norden under Magnus Eriksson, 1317–1374
Norstedts, 1995

Magnus hette även Birgers engelska son. Det var en Magnus för mycket. Kungensom fördes till Hjelgeandsholmen och, berättar krönikan, "Ther loot man hans hoffwold affslaa".

Nyköpings gästbad tillhör svensk historias klassiska scenation. Ett koncentrerat och oemotståndligt litet drama spelas upp. För ett kort ögonblick dras ridan undan och man tycker sig, med rätt eller orätt, se och se in i kung Birger när han med "stirrande ögon och mycket vrede" levererar repliken: "Minnes idher nakot aff Haatuna leek?"

Ansiktslös

Magnus Eriksson träder aldrig fram ur källorna på samma omedelbart övertygande (men kanske förledande) sätt. Det saknas säkra uppgifter om hans utseende. Porträttet på hans ofta avbildade majestätsigill gjordes när han fortfarande var ett litet barn. Men även som personlighet är Magnus Eriksson ganska ansiktslös. Man anar sympatiska drag, även tecken på svaghet, men bilden är dunkel och oskarp. Magnus Eriksson är en undflyende historisk gestalt och inte ens en så skicklig fångstman som Michael Nordberg lyckas få ett ordentligt grepp på honom.

Nu är *I kung Magnus tid* uttryckligen ingen biografi, källmaterialens knapphet tillåter inte det. Boken vill ge en samlad bild av Magnus långa regeringstid. Minderåriga monarker har som första uppgift när de blir myndiga regenter att bemastra förmyndarstyrets inflytande och hantera dess politiska arv.

Magnus fick en tid regera nå-

Färglös men hygglig kung

gorlunda självständigt men han blev snart trängd av missnöjda stormän. Dessa rekruterade Magnus två söner som båda tidvis låg i krig med fadern. Efter många års invecklad maktkamp gick kronan till meckelburgaren Albrekt, som ett slags förstapris i skamlös opportunist. Magnus satt fängslad några år, gavs sedan landskap i Västsverige men omkom i en fartysförslöring 1374.

tidigt med att Magnus blev myndig övertog Sverige Skåne. Danmark var försvagat och Sverige löste helt enkelt in panten på landskapet. Kanske en klok investering på lång sikt, om fred fått råda. Men mycket kostsam och början på en farlig lånekarusell. Magnus lånade bland annat av kyrkan och fick tidens kraftfullaste betalningsanmärkning: att bli bannlyst.

Den usla ekonomin är central och kapitlet om skuldsättningen borde nog placerats tidigare i boken. Och Skåne, ja det togs promt och utan ersättning tillbaka när Danmark repat sig under Valdemar Atterdag.

Nordberg citerar flitigt ur källorna. Den mustiga gammalvenskan är ett effektivt komplement till Nordbergs eget oföretast förtjänstfulla språk. Ingen forskarjargong men med yrkeshistorikerns kritiska hållning. Nordberg berättar, ledigt och personligt utan att franhäva sig själv.

Standard

Att söka i boken är tyvärr inte det lättaste. I anglosaxisk utgivning är föredömligt utförliga register numera standard. Här får man nöja sig med ett enkelt namnregister utan närmare uppgifter om vad sidhänvisningarna relaterar till. Det hade även varit angelägnare med en politisk korta över östersjöområdet än med färgproduktioner av historieromantiska konstverk som Nordberg i förbigående nämner som exempel på högst orealistiska återvinningar.

Michael Nordberg har i uppmärksammade böcker ifrågasatt den schablonmässiga värderingen av medeltid och renessans. Även i Kung Magnus finns revisionistiska ambitioner men mindre omfattande. Författaren argumenterar övertygande mot den vedertagna tolkningen av ett par viktiga dokument om kungens förhållande till adel och kyrka. Mer allmänt vill han lyfta fram Magnus som människa och kung. Det är svårare för vi kommer inte Magnus in på livet och hans styre kan inte gärna beskrivas som särdeles framgångsrik.

I kung Magnus tid är mycket läsvärd men den lär inte göra den gamle Folkungen till en historisk kändis i folkmedvetandet. Magnus Erikson var nog helt enkelt litet för färglöst hygglig. Det är sådana som brodermördaren Birger som roffar åt sig huvudrollen, till egen och andras olycka.

PER-OLOF BOLANDEP

